

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: FRP/39/2013/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

121/2014. (VI. 12.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ jogi képviselő útján 2013. január 11-én előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2014. június 12-én megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

a) A panaszos jogi képviselője 2012. január 10-én² panaszbeadványában előadta, hogy a panaszos 2013. január 3-án 1 óra 50 perc körüli időben a Budapest, V. kerület, Erzsébet téren a Kisföldalatti kijárata melletti járdaszakaszra fehér akrilfestékkel a „Fogadjunk, hogy az ellenállást addig folytatjuk, amíg nem kezdődik átfogó oktatási reform” feliratot festette fel. Emiatt a rendőrök intézkedés alá vonták, és bűncselekmény gyanújával előállították a Budapesti Rendőr-főkapitányság (továbbiakban: BRFK) V. Kerületi Rendőrkapitányságra. Az elfogás időpontja 1 óra 50 perc volt, ehhez képest csak 10 óra 50 perckor kezdődött meg a kihallgatása és csak 11 óra 32 perckor vették fel a panaszosnál lévő festékszóró palackok és kartonsablonok lefoglalásáról.

A panaszos az előállítás alatt jelezte, hogy éhes, mivel akkor már hosszabb ideje fogvatartották, ám a rendőrök nem adtak ételmelet neki.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

² Elírás, helyesen: 2013. január 10-én.

A kihallgatást követően 13 óra 20 perctől házkutatást fogatosítottak a panaszos tartózkodási helyén, a Budapest XI, Irinyi József u. 39. sz. alatt, ahova a panaszost megbilincselve (övbilincs használatával) vezették be a lakásba az utcáról. A házkutatás végén a panaszost a tartózkodási helyén szabadították.

A panaszos jogi képviselője szerint az előállítás indokolatlanul hosszú volt, hiába kért, nem kapott ételt, a házkutatás során alkalmazott övbilincs pedig egyrészt megalázó, másrészt indokolatlan volt, hiszen beismerő vallomást tett és végig együttműködött a hatóságokkal.

b) A jogi képviselő csatolta az előállításról szóló igazolást, amelyet a panaszos aláírt. Eszerint az előállítás 2013. március 3-án 1 óra 50 perctől 13 óra 50 percig tartott. A panaszosnak az előállítás időtartama alatt sérülése és panasza nem keletkezett. Az igazolás tartalmazza a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (továbbiakban: Rtv.) 93 §. szerinti jogorvoslati tájékoztatást. A panaszos az igazoláson akként nyilatkozott, hogy a magyarországi jogvédő szervezetek elérhetőségét tartalmazó tájékoztatót külön lapon átvette.

c) A jogi képviselő megküldte továbbá a házkutatásról szóló jegyzőkönyvet, ami szerint a panaszos lakcímén 2013. január 3-án 13 óra 25 perctől 50 percig házkutatást fogatosítottak, amely során a panaszos önként átadott egy laptopot, egy mp4 lejátszót és egy pendrive-t. Ezt követően a rendőrök leellenőriztek még egy laptopot, ami nem a panaszos tulajdona. Körzésben nem szerepelt.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbiak állapíthatók meg.

1) A Budapest Rendőrkapitányának Rendészeti Helyettese 2013. február 4-én kelt átiratában előadta, hogy 2013. január 3-án a Budapest, Erzsébet térre a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény hatálya alá tartozó rendezvényről nem érkezett bejelentés a BRFK-ra. A panaszolt intézkedés központi rendőri biztosításhoz nem köthető, így azzal kapcsolatos információk nem áll rendelkezésére.

2) Az elfogásról készült jelentés rögzíti, hogy a rendőrök a panaszost az Rtv. 29. § (1) bekezdése alapján igazoltatták, a 31. § (1) bekezdése alapján átvizsgálták a ruházatát és az Rtv. 33 § (1) bekezdés a) pontja alapján előállították. Az intézkedés során kényszerítő eszközt nem alkalmaztak.

Sz. L. r. ftörm. és I. G. r. örm. szolgálata teljesítése során 1 óra 50 perckor a Deák tér irányába haladt, amikor arra lett figyelmes, hogy az Erzsébet téren található M1-es metró kijárat melletti járdaszakasz díszburkolatára a panaszos festék szóró spray-vel valamit fest.

A panaszos kartonpapírokból kivágva az alábbi mondatot fújta fel egy festékszóró palackból fehér színnel a díszburkolatra: „FOGADJUNK, HOGY AZ ELLENÁLLÁST ADDIG FOLYTATJUK, AMIG NEM KEZDŐDIK ATFOGÓ OKTATÁSI REFORM”. A panaszos miután észrevette a rendőröket, cselekményét nem folytatta tovább, a karton papírból kivágott és a díszburkolatra elhelyezett, „NEM HAGYJUK, PÉNZÜGYILEG TÖNKRETENNI EGYETEMEINKET” felirat nem került felfestésre.

A panaszos a rendőrök kérdésére elmondta, hogy a feliratot figyelemfelkeltés céljából fújta festékszóróval a díszburkolatra, azért hogy az emberek észrevegyék, hogy a kormány nem segíti a szegény társadalmi rétegből származó fiatalok továbbtanulását az új oktatási törvényével.

A panaszos társaságában tartózkodott T. E. K. és T. C. E., akik végignézték, hogy a panaszos a díszburkolatot festékszóró spray-vel lefújja. Elmondásuk szerint elkísérték a panaszost, mert nekik sem szimpatikus, amit a mostani kormány tesz az oktatási törvény módosításával.

A rendőrök ezt követően közölték a panaszossal, hogy elfogják és további intézkedések megtétele céljából előállítják a BRFK V. kerületi Rendőrkapitányságra, amit megértett és tudomásul vett. A további helyszín biztosítási feladatokat a Térflgyelő-1 gépkocsizó járőr látta el.

A panaszos a beszállítást követően elmondta, hogy a Ferenciek tere 4.sz alatt található Egyetemi Könyvtár bejárata előtti fehér festék szóró spray-jel és a IX. kerület, Kálvin tér 7. sz. alatt található metró építési területét lezáró kerítés beton aljzatára kék színű spraj-vel az alábbi feliratokat fújta fel „FOGADJUNK HOGY NEM ENGEDJÜK CSOBITANI AZ AUTONÓMIÁT EGYETEM”.

A panaszost 2 óra 45 perckor sérülés- és panaszmentesen átadták az ügyeletvezetőnek. A panaszossal szemben büntetőfeljelentést tettek.

A védelemhez való jog gyakorlására vonatkozó szóbeli közlés 2013. január 3-án 2 óra 5 perckor megtörtént. Az Rtv. 33. § (4) bekezdés szerinti tájékoztatót, illetve igazolást átadták. Az előállító egységben történő elhelyezéssel kapcsolatban a jogokról és kötelezettségekről szóló írásos tájékoztatót szintén megkapta a panaszos.

A parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint az intézkedés jogszerű, szakszerű és arányos volt.

3) Az előállítás időtartamának meghosszabbításáról szóló határozat rögzíti, hogy a 2013. január 3-án 1 óra 50 perckor elfogott és előállított panaszos előállítását további 4 órával meghosszabbítják, mivel az elszámoltatására a rendelkezésre álló 8 óra nem elegendő.

4) A lefoglalásról szóló határozat rögzíti, hogy a panaszostól lefoglaltak 3 db festék szóró sprayt és 6 db kartonpapír sablont, mivel a panaszos ellen rongálás vétsége miatt indult büntetőeljárásban tárgyi bizonyítási eszközt képeznek.

5) A lefoglalásról szóló jegyzőkönyv rögzíti, hogy festékek és a sablonok lefoglalására 2013. január 3-án 11 óra 32 perctől 11 óra 50 percig tartó időben került sor. A lefoglalt tárgyakat a BRFK V. kerületi Rendőrkapitányságon letétbe helyezték.

6) B. B. r. őrm. 2013. január 3-án kelt jelentésében előadta, hogy az ügyeletvezető aznap 1 óra 50 perckor utasította, hogy a Budapest V. kerület, Erzsébet téren található Le Meridian Hotel előtti helyszínt vegye át, mert ott egy személy a járdaszakaszt összefirkálta. A helyszínre 2 óra 30 perckor érkezett meg a BTO T. A. r. szds. vezetésével, akinek a helyszínt

eredetben átadta, majd engedélyével a r. őrm és az intézkedésben szintén részt vevő S. I. r. tőrm. távozott.

7) A házkutatás elrendeléséről szóló határozat rögzíti, hogy a panaszos lakásában házkutatást rendeltek el, az ott található számítástechnikai rendszer, az adathordozók átvizsgálásával és a járművek átkutatásával együtt. A határozat ellen a panaszos nem élt panasszal.

8) A panaszos gyanúsított kihallgatásáról szóló jegyzőkönyv rögzíti, hogy a panaszos kihallgatása 2013. január 3-án 10 óra 39 perctől 11 óra 21 percig tartott. A panaszos elmondta, hogy azért csinálta az akciót, mert nem ért egyet a kormány oktatást érintő döntéseivel. Átadott egy 6 pontból álló kiálltványt (Hallgatók 6 pontja), amit kért, hogy tekintsen a hatóság a vallomása részének. A panaszos vállalta a felületek megtisztítását.

9) A Nyilatkozat lenevezésű iraton a panaszos 2013. január 3-án 3 órakor akként nyilatkozott, hogy sérülése nem keletkezett az előállítás során, panaszja nincs az előállítással kapcsolatban. Az előállítással kapcsolatos jogairól és kötelezettségeiről tájékoztatták, kiértékelést nem, de élelmezést kért. A panaszos 10 óra 50 perckor akként nyilatkozott, hogy az előállítóból panasz- és sérülésmentesen távozott, külsérelmi nyomok rajta nincsenek.

11) A fogdakönyv rögzíti, hogy a panaszos 2013. január 3-án 2 óra 40 perctől 10 óra 50 percgig volt a fogdán.

Az előállító helyiségben elhelyezett fogvatartott személyről szóló – a 30/2011 (IX.22.) BM rendelet 2. melléklete szerinti – nyomtatvány rögzíti, hogy a panaszos 2 óra 40 perctől 10 óra 50 percgig volt az előállító helyiségben elhelyezve. Élelmezést igényelt.

12) A kapitányságvezető a 2013. január 8-án kelt³ átiratában előadta, hogy az intézkedés jogalapja az Rtv. 33.§ (1) bekezdés a) pontja, az Rtv. 29. § (1) bekezdése és az Rtv. 31. § (1) bekezdése volt. A helyszínen az intézkedő rendőrök közölték a panaszossal, hogy bűncselekmény elkövetésén tettenérést követően a BRFK. V. kerületi Rendőrkapitányságra előállítják, amit a helyszínen megértett és tudomásul vett. Az előállítást követően a BRFK V. kerületi Rendőrkapitányságon a panaszossal közölték a védelemhez való jog gyakorlását a 23/2003. (VI.24.) BM-IM együttes rendelet 4.§ (4) bekezdés alapján. Az Rtv. 33. § (4) bekezdése alapján az előállítás okáról, valamint az előállítás idejéről szóló igazolás kiadásra került. Az előállító egységben történő elhelyezéssel kapcsolatban a 19/1995. (XII. 13) BM. rendelet 2. §. (8)-(9) bekezdése, 19/1996. (VIII.23) ORFK utasítás 36/A alapján a jogairól és kötelezettségeiről szóló írásos tájékoztatást megkapta. A jogorvoslati lehetőségeiről, mind a szóbeli és írásbeli tájékoztatást megkapta a panaszos.

A rendőri intézkedés 2013. január 3-án 1 óra 50 perckor kezdődött Budapest, V. kerület, Erzsébet téren. A BRFK V. kerületi Rendőrkapitányság előállító helyiségében 2 óra 40 perckor került befogadásra, majd 10 óra 50 perckor került szabadításra. A végleges szabadítás a házkutatás befejezését követően 13 óra 50 perckor a helyszínen történt meg. A panaszos kiértékelést nem kért. A panaszos írásban nyilatkozott, hogy az előállítás ideje amennyiben meghaladja az 5 órás időtartamot, akkor abban az esetben kéri az étkezést. A rendelkezésre álló nyilvántartásokból megállapításra került, hogy az élelmezést a panaszos kérte, azonban

³ Vélhetően 2013. február 8-án kelt, mivel a Testület január 17-én küldte el a megkeresést a rendőrségnek.

az, hogy 5 óra elteltével is kérte-e, illetve megkapta-e az étkeztetést nem volt megállapítható, ezért ebben a kérdésben parancsnoki kivizsgálást rendelt el a kapitányságvezető.

Az intézkedő rendőrök mindvégig kulturáltan higgadtan beszéltek a panaszossal. Az elfogást követően a V. kerületi Rendőrkapitányságra történő előállítás során a panaszossal szemben kényszerítő eszköz nem került alkalmazásra. Azonban a helyszínen a elfogott/panaszos személy figyelmét felhívták, kilátásba helyezték a kényszerítő eszköz alkalmazását amennyiben a rendőri intézkedésnek ellenáll. Tekintettel, hogy az intézkedés során az intézkedés alá vont személy együttműködő volt, továbbá viselkedése olyan volt, hogy az nem adott okot a kényszerítő eszköz alkalmazására, ezért arra nem is került sor.

Az előállítás alatt az alábbi eljárási cselekmények zajlottak: A fogvatartottal szemben gyanúsítás, lefoglalás, házkutatás, bűnügyi nyilvántartásba vétel történt.

A gyanúsított kihallgatása során átadta a nyomozó hatóság képviselőjének az általa összeállított „A Hallgatók hat pontját”. Vallomásában elmondta, hogy a rongálást azért követte el, mert nem ért egyet a jelenlegi kormányzat oktatási programjával. Lefoglalásra került tőle 6 db betűsablon, amelyet a bűncselekmény elkövetéséhez használt fel. A kihallgatást követően megalapozottan feltehető volt, hogy a terhelt tartózkodási helyén további bűncselekmények, vagy a már korábban elkövetett bűncselekmények elkövetéséhez felhasznált eszközök vannak. Feltehető volt, hogy tartózkodási helyén további betűsablonok, számítógéppel megszerkesztett feliratok, festékszóró palackok találhatóak, melyek segítségével újabb vétségeket követhetett volna el. A Be. 149. § (1) bekezdés alapján a panaszos lakásán házkutatás lett végrehajtva, amely során lefoglalásra kerültek a bűnjeljegyzékben felsorolt tárgyak. A lefoglalt tárgyak szakértői vizsgálata folyamatos.

A panaszos a házkutatás során mindvégig jelen volt. A házkutatás ellen panasszal nem élt, a lefoglalt számítástechnikai adathordozókat önként átadta, a házkutatás a Be. 149. §. (4) bekezdése alapján tovább lett folytatva. A kényszerintézkedés alatt álló terhelttel szemben a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 49. § (1) bekezdés c) és d) pontja alapján bilincs használatára került sor. A bilincs alkalmazása az előállító helyiségből történő kihozataltól a házkutatás befejezéséig tartott. A 19/1996. ORFK utasítás Rendőrség Fogdaszolgálati Szabályzat 74. pontja alapján megbilincselve, bilincsről szerelt vezetősíjjal és bilincsrögzőtő övvel hajtották végre a nyomozók a házkutatást.

A szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten ért és az előállító helyiségben elhelyezett személyt 10 óra 50 perckor bilincseltek meg. A fogva lévő személlyel szemben a bilincset a BRFK V. kerületi Rendőrkapitányságon végrehajtott kísérés során alkalmazták. A Készenléti Alosztály kihallgató helyiségében a bilincs használata megszűnt. A gyanúsított kihallgatást követően 11 óra 21 perc körül ismét bilincs használatára került sor a kapitányságon történő átkísérés során. A daktiloszkópiai nyilvántartásba vétel során a kényszerítő eszköz használata ismét megszűnt a fényképfelvétel rögzítése és az ujj- és tenyérynymatok levételének idejére. A daktiloszkópiai nyilvántartásba vételt követően a terheltet két nyomozó kivitte a házkutatás helyszínére. A házkutatás befejezését követően a kényszerítő eszköz alkalmazása megszűnt.

A házkutatás végrehajtására a BRFK V. kerületi rendőrkapitányság épületéből a Készenléti Alosztály kettő nyomozójával vonult ki a fogva lévő terhelt. A 1111 Budapest, Írinyi József utca 39. szám VII. emelet bal 1. ajtó szám alatti lakásban 2013. január 3-án 13 óra 20 perckor

a házkutatási jegyzőkönyvet a két nyomozó és a terhelt jelenlétében nyitották meg. A házkutatás 13 óra 25 perckor kezdetét vette. A kényszerintézkedés 13 óra 50 perckor befejeződött.

A panaszossal szemben büntetőeljárás indult a Btk. 324. (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés b) pontja szerint minősülő rongálás vétség elkövetésének megalapozott gyanúja miatt.

13) A 2013. február 15-én kelt parancsnoki kivizsgálás rögzíti, hogy a panaszossal 2013. január 3-án 1 óra 50 perckor rendőri intézkedés történt. Az intézkedést követően a BRFK, V. kerületi Rendőrkapitányságra került előállításra. Az előállító helyiségbe történő befogadást követően került elhelyezésre. Befogadás során nevezett személy jelezte, amennyiben az előállítás ideje az 5 órát meghaladja, úgy abban az esetben élelmezést kér.

A kivizsgálás során személyes meghallgatása során I. G. r. őrm. elmondta, hogy a befogadást ő hajtotta végre. Az előállított személy jelezte részére, hogy 5 órát meghaladó előállítása esetén élelmezést igényel. Ezt a fogdakönyvben rögzítette. Szolgálat átadásra 2013. január 03-án 7.00 órakor került sor. A szolgálatot Sz. O. r. őrm. részére adta át, akit tájékoztatott, hogy az előállított személy élelmezést igényel.

Sz. O. r. őrm. meghallgatása során elmondta, hogy az átadás során I. G. r. őrm. adta át a szolgálatot részére. Az átadás - átvétel során jelezte részére, hogy az előállítóban elhelyezett panaszos élelmezést igényel. A szolgálat átvételt követően az ügyeletnek jelezte, hogy az előállított személy élelmezést kér.

A fogvatartottak élelmezésére fenntartott hideg élelemből kivételre került 1 db 400 g-os konzerv, továbbá beszerzésre került 3 szelet kenyér. Az öt órát meghaladó fogvatartást követően a szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten ért panaszos az eljárás során végrehajtott nyomozati cselekmények foganatosításán vett részt. A részére kiosztott élelem az előállító helyiségben volt. A panaszost a házkutatás befejezését követően a BRFK, V. kerületi Rendőrkapitányságra nem szállították vissza, hanem a helyszínen történt meg a szabadítása, így a részére fenntartott és az által igényelt élelmet nem adták ki neki.

P. Z. r. százados a kivizsgálás során megállapította, hogy a panaszos az előállító helyiségben előállításával kapcsolatban, annak 5 órát meghaladó ideje esetén élelmezést igényelt. A nyomozati cselekményként az előállított személynél házkutatást végeztek, melyen az előállított személy jelen volt. A házkutatás eredményét követően előállított személy további fogvatartása nem volt indokolt, ezért a helyszínen történt a szabadítása és így a részére a kapitányságon fenntartott élelemmel történő ellátása nem volt lehetséges. A kivizsgálás során nem merült fel olyan adat vagy információ, mely alapján az előállított személy étkezésével kapcsolatban fegyelmi eljárás elrendelésére adna okot, ezért a panasszal kapcsolatban nem kezdeményezete az előállító őri, illetve nyomozati cselekményt végrehajtó rendőrök ellen a fegyelmi eljárás lefolytatását.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos jogszabályok és ORFK utasítások rendelkezéseire – a panaszos kifogásaival összefüggésben az alábbi megállapításokra jutott.

A Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye IV. cikkében foglalt személyi szabadsághoz, a II. cikkben foglalt emberi méltósághoz való jogát, és a kínzás, megalázó, embertelen elbánás tilalmát az alábbiak szerint.

1) A panaszos előállítása kapcsán az alábbi megállapításokra jutott a Testület.

a) A Testület először azt vizsgálta, hogy az előállításra megfelelő jogalap birtokában került-e sor.

A rendőri jelentések szerint tehát a panaszost az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja alapján – mint szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt – előállították elő.

Az elfogásról készült jelentés rögzíti, hogy Sz. L. r. ftórm. és I. G. r. őrm. szolgálata teljesítése során 1 óra 50 perckor a Deák tér irányába haladt, amikor arra lett figyelmes, hogy az Erzsébet téren található M1-es metró kijárat melletti járdaszakasz díszburkolatára a panaszos festék szóró spray-vel valamit fest. A panaszos kartonpapírokból kivágva az alábbi mondatot fújta fel egy festékszóró palackból fehér színnel a díszburkolatra: „FOGADJUNK, HOGY AZ ELLENÁLLÁST ADDIG FOLYTATJUK, AMIG NEM KEZDŐDIK ATFOGÓ OKTATÁSI REFORM”. A panaszos miután észrevette a rendőröket, cselekményét nem folytatta tovább, a karton papírból kivágott és a díszburkolatra elhelyezett, „NEM HAGYJUK, PÉNZÜGYILEG TÖNKRETENNI EGYETEMEINKET” felirat nem került felfestésre.

Az Rtv. 33. § (1) bekezdésének a) pontja a rendőr kötelezettségévé teszi, hogy elfogja és az illetékes hatóság elé állítsa azt a személyt, akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek. A fenti rendelkezés a rendőrnek nem biztosít mérlegelési lehetőséget, tettenérés esetén kötelező jelleggel írja elő az intézkedés alá vont előállítását.

i) Ahhoz, hogy a Testület a rendőrség által megjelölt előállítási ok megalapozottságáról állást foglaljon, azt kell mérlegelnie, hogy felmerülhetett-e a panaszossal szemben bűncselekmény elkövetésének a rendőrségi fellépéshez szükséges fokú gyanúja, és ha igen, úgy megvalósult-e „tettenérés”.

Az első kérdéssel kapcsolatban a Testület utal töretlen gyakorlatára, amely szerint valamely bűncselekmény tényállásszerűségét kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálja. Az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis a Testület nem foglalhat állást abban a kérdésben, hogy valamely eljárás alá vont személy elkövetett-e bűncselekményt, azonban ha – olyan esetekben, amikor a rendőrség az intézkedés alapjaként bűncselekmény gyanújára hivatkozik – nem végezné el a rendőri intézkedés alapjául szolgáló magatartás értékelését, az alapjog-korlátozás vizsgálata üresedne ki. A fentiek alapján a

Testület azt vizsgálta, hogy a panaszos részéről a bűncselekmény elkövetésének gyanúja felmerülhetett-e.

Ezzel összefüggésben a Testület fontosnak tartja hangsúlyozni: nem abban a kérdésben foglal állást, hogy a panaszos követett-e el bűncselekményt vagy sem, hanem csupán abban, hogy az adott helyen és időben rendelkezésére álló adatok alapján a rendőr gondolhatta-e azt, hogy panaszossal szemben felmerül a bűncselekmény elkövetésének – a megalapozott gyanú szintjénél alacsonyabb fokú – gyanúja. Amennyiben igen, úgy a rendőri intézkedés akkor is jogszerű lehet, ha utóbb a nyomozás azt állapítja meg, hogy az érintett nem követett el bűncselekményt, vagy a bűncselekmény elkövetése nem bizonyítható.

A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (továbbiakban: Btk.) 324. § (1) bekezdése szerint, aki idegen vagyontárgy megsemmisítésével vagy megrongálásával kárt okoz, rongálást követ el.

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (továbbiakban: Szabs. tv.) 177. § (1) bekezdése b) pontja szerint tulajdon elleni szabálysértést követ el az, aki ötvenezer forintot meg nem haladó kárt okozva készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélést, csalást, szándékos rongálást követ el, úgyszintén, aki e cselekmények elkövetését megkísérli.

Az első kérdésre a Testület igenlő választ adott, ugyanis a panaszosi és a rendőri előadás megegyezik abban, hogy a panaszos festékszóró spray-jel feliratokat festett fel a közterületen az útburkolatra. A panaszos fenti – maga által is elismert – cselekménye megalapozta a rendőrség részéről az intézkedéshez szükséges gyanút (rongálás bűncselekményének a gyanúját).

ii) Sem az Rtv., sem a büntető anyagi, illetve eljárási szabályok nem tartalmazzák a „tettenérés” meghatározását, ezért a Testület itt is a 265/2011. (IX. 14.) számú állásfoglalásában elvégzett fogalomértelmezést követi.

Minthogy az előállítás az egyik legsúlyosabb jogkorlátozással járó intézkedés, amelyre az Rtv. lehetőséget biztosít a rendőr számára, a Testület álláspontja szerint az ezen intézkedésekre irányadó rendelkezéseket – az Rtv. 2. §-ában foglalt, az emberi méltóság és általánosságban az emberi jogok védelmével kapcsolatos rendőrségi kötelezettség minél teljesebb érvényesülése érdekében – megszorítóan kell értelmezni, és különös gondossággal kell értékelni, hogy megvalósulnak-e azok a körülmények, amelyeket az Rtv. a 33. § (1) bekezdése szerinti – azaz mérlegelés nélkül kötelező – szabadságelvonás feltételeként a törvény megfogalmaz.

A rendőrök az intézkedésük során a panaszost az intézkedési kötelezettséget keletkeztető tevékenysége közben vonták intézkedés alá, így a Testület úgy ítélte meg, hogy a tettenérés feltételei a panaszos vonatkozásában fennálltak, ezért jogszerű volt a panaszos előállítása az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja alapján.

A panaszos előállítására tehát kellő jogalap birtokában került sor. Ennek következtében a rendőrség jogszerűen korlátozta, de nem sértette meg a panaszos személyi szabadsághoz való jogát

b) A Testület ezt követően az előállítás időtartamát vonta vizsgálata körébe.

A panaszos beadványaiban sérelmezte, hogy az előállítása 12 órát tartott, ami szerinte indokolatlanul eltúlzott.

Az előállításról kiállított igazolás szerint az előállítás 2013. március 3-án 1 óra 50 perckor kezdődött és 13 óra 50 perckor fejeződött be.

Az Rtv. 33. § (3) bekezdése szerint a „rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.”

A Szolgálati Szabályzat 30. § (3) bekezdése szerint az előállítás a fogvatartott személy szabadon bocsátásáig vagy őrizetbe vételéig, illetve előzetes letartóztatásáig, de legfeljebb az Rtv. 33. § (3) bekezdésében meghatározott ideig tart.

A rendőrségi iratok szerint a panaszost 1 óra 50 perckor vonták intézkedés alá. A panaszost 2 óra 45 perckor adták át az ügyletvezetőnek. (A 2. sz. melléklet szerint 2 óra 40 perctől volt a fogdán elhelyezve.) Az előállítással kapcsolatos nyilatkozatokat (kiértésítés, élelmezés) 3 órakor töltötték ki a panaszos nyilatkozatai alapján. A panaszos gyanúsított kihallgatása 10 óra 39 perctől⁴ 11 óra 21 percig tartott. Az előállítással kapcsolatos sérülésekről 10 óra 50 perckor nyilatkoztatták, illetve a fogdakönyv szerint 10 óra 50 percig volt a panaszos a fogdán elhelyezve. A gyanúsított kihallgatást követően lezajlott a bűnügyi nyilvántartásba vételhez szükséges adatrögzítés. A házkutatásra ezt követően 13 óra 25 perctől 13 óra 50 percig tartott, ezt követően szabadították a helyszínen.

Az iratokból kitűnik, hogy a fogvatartás ideje alatt a gyanúsítottal szemben a meghallgatáson, a rabosításon és a házkutatáson kívül nem zajlott más eljárási cselekmény. Mindezen okok miatt a szükségtelenül és aránytalanul hosszú ideig tartó, mintegy 12 órás előállítás súlyosan sértette a panaszos személyi szabadsághoz való jogát, tekintettel arra, hogy vele szemben közel kilenc és fél órán keresztül semmilyen eljárási cselekményt nem végeztek. (A rendőrség nem adott magyarázatot arra, hogy a házkutatást és a kihallgatást miért nem foganatosították rögtön a panaszos beszállításakor, és mi okozta azt, hogy a nyilatkozatok megtételét követően legközelebb csupán 10 óra 39 percet követően végeztek eljárási cselekményt a panaszos vonatkozásában.)

Mindezekre figyelemmel a Testület álláspontja szerint sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga az előállítás időtartama miatt.

2) A házkutatás során alkalmazott kényszerítő eszköz kapcsán az alábbi megállapításokra jutott a Testület.

A kapitányságvezető átirata szerint a kényszerintézkedés alatt álló terhelttel szemben a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 49. § (1) bekezdés c) és d) pontja alapján bilincs használatára került sor. A bilincs alkalmazása az előállító helyiségből történő

⁴ Nyilván elírás, mivel 10 óra 50 percig még a fogdán volt.

kihozattól a házkutatás befejezéséig tartott. A 19/1996. ORFK utasítás Rendőrség Fogdaszolgálati Szabályzat 74. pontja alapján megbilincselve, bilincsrögzítő övvel hajtották végre a nyomozók a házkutatást. A szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten ért és az előállító helyiségben elhelyezett személyt 10 óra 50 perckor bilincselték meg. A fogva lévő személlyel szemben a bilincset a BRFK V. kerületi Rendőrkapitányságon végrehajtott kísérés során alkalmazták. A Készenléti Alosztály kihallgató helyiségében a bilincs használata megszűnt. A gyanúsított kihallgatást követően 11 óra 21 perc körül ismét bilincs használatára került sor a kapitányságon történő átkísérés során. A daktiloszkópiai nyilvántartásba vétel során a kényszerítő eszköz használata ismét megszűnt a fényképfelvétel rögzítése és az ujj- és tenyérynnyomatok levételének idejére. A daktiloszkópiai nyilvántartásba vételt követően a terheltet két nyomozó kivitte a házkutatás helyszínére. A házkutatás befejezését követően a kényszerítő eszköz alkalmazása megszűnt.

A kérdés megítélésakor a Testület figyelemmel volt az Rtv. 48. §-ában foglaltakra, továbbá a Szolgálati Szabályzat alábbi rendelkezéseire.

Az Rtv. 48. §-a értelmében „a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy a) önkárosításának megakadályozására, b) támadásának megakadályozására, c) szökésének megakadályozására vagy d) ellenszegülésének megtörésére”.

A Szolgálati Szabályzat 41. § (1) bekezdése szerint „bilincs alkalmazása, az Rtv. 48. §-ában meghatározott esetekben különösen azzal szemben indokolt

- a) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető,
- b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, valamint az intézkedésben közreműködőt megtámadja,
- c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg,
- d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg,
- e) aki önkárosító magatartást tanúsít vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget,
- f) akinek fogvatartása során kísérését rendelték el, és a kísért személy veszélyessége azt indokolja, vagy
- g) akit egyedül intézkedő rendőr állít elő.”

A (2) bekezdése rögzíti továbbá, hogy „a szolgálati előjáró a fogva tartott személy bilincselését a kísérés, az előállító egységen vagy a fogdán kívüli őrzés idejére is elrendelheti, ha szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg”.

A Szolgálati Szabályzat 76. § (1) bekezdése értelmében a kísérő őr feladata a felügyeletére bízott fogvatartott személy meghatározott helyre történő kísérése. Az (5) bekezdés ezen feladat ellátásával összefüggésben azt rögzíti, hogy „ha a kísért személy veszélyessége ezt indokolja, a kísért személyt meg kell bilincselni”.

A Rendőrség Fogdaszolgálati Szabályzatának kiadásáról szóló 19/1996. (VIII. 23.) ORFK utasítás (a továbbiakban: ORFK Utasítás) a személyi szabadságukban korlátozott személyek kíséréseivel összefüggésben az alábbi rendelkezéseket tartalmazza. A 74. pont szerint „a kísérő őrzést végrehajtó rendőr szolgálatát a rendszeresített felszereléssel, bilincsrögzítő övvel teljesítse”. A 75. pont alapján a fogvatartott kísérésére vonatkozó utasítást a fogvatartás elrendelésére jogosult vezető adhat, aki az átkísérési utasításban határozza meg – egyebek mellett – a fogvatartott kísérésének módját, a kísérő

örök létszámát, fegyverzetét, felszerelését, a kényszerítő eszköz alkalmazását vagy az alkalmazás lehetőségét”.

A fentiek alapján megállapítható, hogy a kísérés végrehajtásával, illetve a kényszerítő eszköz kísérés során történő alkalmazásával összefüggő rendelkezések a Szolgálati Szabályzatban és az ORFK Utasításban egyaránt azt rögzítik, hogy a kísért személy bilincselése lehetőség, annak szükségességéről – indokoltsága esetén – a kísérést elrendelő személy jogosult dönteni.

A Testület már többször kifejtette, hogy az ORFK utasításon alapuló bilincselés csak abban az esetben valósítja meg az emberi méltósághoz való jog indokolatlan, és ezért jogsértő korlátozását, ha a magasabb rendű normák alapján egyébként nem volna helye a bilincselésnek.

A rendőrségi dokumentumok csupán azt rögzítik, hogy a panaszos bilincselésére a szökés megakadályozása és az ellenszegülés megtörése érdekében került sor, ugyanakkor a Testületnek a bilincs alkalmazásának részleteire történő kérdésének megválaszolása során egyáltalán nem számoltak be arról, hogy a panaszos mely magatartása vetette fel a szökés megakadályozásának vagy az ellenszegülés megtörésének a szükségességét. A Testület már több állásfoglalásában kifejtette, hogy a szökés vagy az ellenszegülés távoli veszélye nem szolgálhat a kényszerítő eszköz alkalmazásának indokául, a bilincselési okoknak mindig az adott helyzetben, közvetlenül kell fennállniuk ahhoz, hogy ezen kényszerítő eszközt az intézkedés alá vont személlyel szemben alkalmazni lehessen. .

Amint a fentiekből kitűnik tehát, hogy a rendőrségi dokumentumok nem tartalmaznak semmilyen adatot, amelyből arra lehetne következtetni, hogy a panaszossal szemben indokolt lett volna a bilincshasználat a kísérés során, különösen annak fényében, hogy a panaszos megbilincselését a rendőrök a beszállítás idején sem tartották indokoltnak, sőt maguk is úgy fogalmazzák, hogy a panaszos együttműködő volt. Ezért a Testület a bilincselést és a vezetősíj alkalmazását a panaszos esetében szükségtelennek, és ezért alapjogot sértőnek minősítette.

A Testület a panaszossal szemben a házkutatás és a kísérés során foganatosított bilincselés (bilincs, vezetősíj, bilincsrögzítő öv) miatt megállapította a panaszos emberi méltósághoz való alapvető jogának a megsértését.

3) A panaszos élelmezést érintő kifogása kapcsán az alábbi megállapításokra jutott a Testület.

A panaszos sérelmezte, hogy hiába kért ételt, nem kapott az előállítás alatt ételmet.

Az Rtv. 2. § (1) bekezdése szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

Az Rtv. 16. § (4) bekezdése szerint a rendőr nem alkalmazhat kínzást, kényszervallatást, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódot, az erre vonatkozó utasítást köteles megtagadni.

A 18. § (3) bekezdése szerint a fogvatartott jogait csak annyiban lehet korlátozni, amennyiben az a szökés vagy elrejtőzés, a bizonyítási eszközök megváltoztatásának vagy

megsemmisítésének megakadályozását, újabb bűncselekmény elkövetésének megelőzését, illetőleg az őrzés biztonságát, a fogda rendjének megtartását szolgálja.

A Szolgálati Szabályzat 31. § (11) bekezdése szerint a személyi szabadság korlátozásának első 5 óráját követően az intézkedést foganatosító rendőri szerv gondoskodik a fogvatartott személy étellel történő ellátásáról. A fogvatartott személy étkezése az előállító helyiségben történik. Az étel kiosztását a felügyeletet ellátó rendkívüli őr végzi. Ha a rendkívüli őr nem rendelkezik az étel kiosztásához szükséges élelmiszerhigiéniai alapismereti vizsgával és érvényes egészségügyi könyvvel, akkor az élelmiszer kicsomagolását nem végezheti. Ilyen esetben a fogvatartottat előrecsomagolt élelmiszerrel és az annak elfogyasztásához szükséges egyszer használatos evőeszközökkel kell ellátni.

Az iratokból megállapítható, hogy a panaszost a beszállítást követően 3 órakor nyilatkoztatták arról, hogy amennyiben az előállítás időtartama meghaladja az öt órát, akkor kér-e ételmezést. A panaszos a kérdésre igenlő választ adott.

A parancsnoki kivizsgálás rögzíti, hogy a panaszos az előállító helyiségben előállításával kapcsolatban, annak 5 órát meghaladó ideje esetén ételmezést igényelt. A nyomozati cselekményként az előállított személynél házkutatást végeztek, melyen az előállított személy jelen volt. A házkutatás eredményét követően előállított személy további fogvatartása nem volt indokolt, ezért a helyszínen történt a szabadítása és így a részére a kapitányságon fenntartott étellel történő ellátása nem volt lehetséges.

A rendőrség hivatkozása szerint tehát a panaszost azért nem látták el étellel, mert vele szemben először gyanúsított kihallgatást, majd házkutatást végeztek, amely után már nem vitték vissza a kapitányságra, így nem volt mód átadni neki a kikészített ételmezt. Ha el is fogadjuk a rendőrség azon hivatkozását, hogy a panaszosnak az eljárási cselekmények miatt nem tudtak ételmezt adni – noha semmi nem akadályozta rendőröket abban, hogy kihallgatás, rabosítás és a házkutatás közötti közel két órában ezt megtegyék, a jogszabály ugyanis az előállítás tényéhez köti az ételmezési kötelezettséget, nem az előállító helyiségben történő elhelyezéshez –, a hivatkozásuk még akkor sem helyt álló.

A panaszos előállítására ugyanis 1 óra 50 perckor került sor, ezt követően csupán 10 óra 50 percet követően (a pontos időt nem tudjuk, mivel a gyanúsított kihallgatási jegyzőkönyvön hibás időpont szerepel, a fogdakönyv és a nyilatkozatok szerint viszont 10 óra 50 percig biztosan az előállító helyiségben volt a panaszos) végeztek vele szemben újabb eljárási cselekményt. Eszerint tehát az előállítás 5. órájában (6 óra 50 perckor) és azt követően egészen 10 óra 50 percig a panaszos az előállító helyiségben tartózkodott, így semmilyen eljárási cselekmény nem akadályozta a rendőrséget abban, hogy a panaszost 6 óra 50 perc és 10 óra 50 perc között étellel lássa el.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint mulasztott a rendőrség, amikor a panaszost – a nyilatkozata ellenére – a 12 órás előállítása során semmilyen étellel nem látta el, ezért sérült a panaszos testi-lelki egészséghez való joga, illetve sérült a kegyetlen, megalázó bánásmód tilalmának követelménye is.

IV.

A Testület álláspontja szerint a panaszos előállítására kellő jogalap birtokában került sor, ugyanakkor sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga az előállítás időtartama miatt.

A Testület a panaszossal szemben a házkutatás és a kísérés során foganatosított bilincselés (bilincs, vezetősíj, bilincsrögzítő öv) miatt megállapította a panaszos emberi méltósághoz való alapvető jogának a megsértését.

A Testület álláspontja szerint mulasztott a rendőrség, amikor a panaszost – a nyilatkozata ellenére – a 12 órás előállítás során semmilyen élelemmel nem látta el, ezért sérült a panaszos testi-lelki egészséghez való joga, illetve sérült a kegyetlen, megalázó bánásmód tilalmának követelménye is.

A megvalósult alapjogsértések a Testület megítélése szerint elérték a súlyosság azon fokát, amely indokoltá tette a panasz és az állásfoglalás megküldését az országos rendőrfőkapitánynak, ezért a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2014. június 12.

Dr. Lukács Tamás
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes, előadó testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Wildner Domonkos
testületi tag

Dr. Cservák Csaba
testületi tag

A Testület az állásfoglalását az alábbi dokumentumok alapján hozta:

- 2012. január 10-én kelt panaszbeadvány (2 lap)
- előállításról szóló igazolás (1 lap)
- a házkutatásról szóló jegyzőkönyv (5 lap)
- A Budapest Rendőrkapitányának Rendészeti Helyettese 2013. február 4-én kelt átirata (1 lap)
- Az elfogásról készült jelentés (2 lap)
- Az előállítás időtartamának meghosszabbításáról szóló határozat (1 lap)
- A lefoglalásról szóló határozat (2 lap)
- A lefoglalásról szóló jegyzőkönyv (3 lap)
- B. B. r. őrm. 2013. január 3-án kelt jelentése (1 lap)
- panaszos gyanúsított kihallgatásáról szóló jegyzőkönyv (4 lap)
- házkutatás elrendeléséről szóló határozat (2 lap)
- Nyilatkozat (2 lap)
- Fogdakönyv releváns oldala (1 lap)
- Nyomtatvány az előállító helyiségben elhelyezett előállított személyekről (1 lap)
- A kapitányságvezető a 2013. január 8-án kelt átirata (4 lap)
- A 2013. február 15-én kelt parancsnoki kivizsgálás (2 lap)

Az állásfoglalást kapják:

Dr. Pelle Andrea jogi képviselő
(1055 Budapest, Nyugati tér 6.)

Papp Károly r. altábornagy
Országos Rendőrfőkapitány
1139 Budapest, Teve u. 4-6.

Irártár

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET